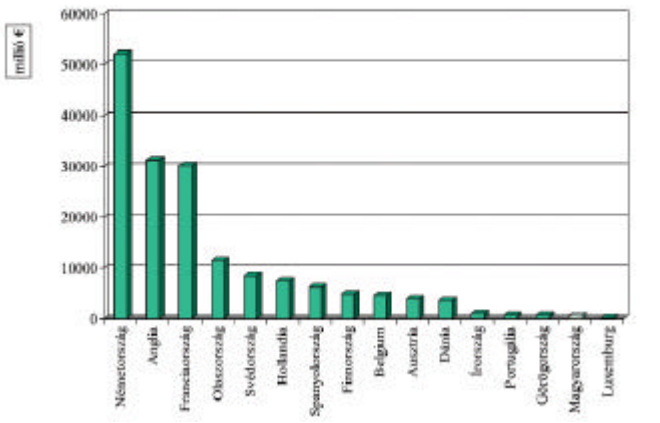
A K+F ráfordítások az EU-15 országokban és Magyarországon, 2002

fontos mutató az export teljesítmények alakulása. Sajnálatos, de meg kell fogalmazni, hogy az exporthoz való hozzájárulás rendkívül erős koncentrációt mutat:

- A nemzetgazdasági szinten számolt export 95,2%-át a társas formában működő vállalkozások adják;
- Az exportteljesítmények 76%-át a feldolgozóipar szolgáltatja;
- A feldolgozóipari export háromnegyede mögött mindössze 40–42 high-tech követelményeket elérő termék áll;
- 82%-ot meghaladó súlya van a külföldi érdekeltségű vállalkozásoknak.

A belföldi piacon valamelyest jobb a helyzet, ám észre kell venni az import termékek részarányának lassú, de folyamatos ütemű növekedését, ennek révén a belső piaci verseny erősödését. S ráadásul mindehhez kapcsolódik egy olyan gazdasági átalakulás, amely a feldolgozóipar szerepének mérséklődését és a szolgáltató szektor erősödését jelzi. Ez önmagában még nem lenne baj, de azt kell érzékelnünk, hogy nyelvi korlátok és garanciális feltételek hiányában a hazai szolgáltató szektor termékei külföldön csak korlátozott keretek között értékesíthető, vagyis a szolgáltató szektor piaci lehetőségei elsődlegesen a belföldi kereslettől függnek.

Összefoglalásképpen megfogalmazhatjuk, hogy az EU csatlakozásig hátramaradó időszak „fenntartható gazdasági növekedésének" központi kérdése lesz a munka- és tőkeintenzív teljesítmények alakulása, s ezzel együtt a vállalkozások belső és külső versenyképességi jellemzőinek alakulása. A makrogazdaság szabályozói nem hagyhatják figyelmen kívül, hogy csak az a nemzetgazdaság lehet versenyképes, amelynek vállalkozásai is versenyképesek. A mikrogazdaság döntéshozói pedig arról nem feledkezhetnek meg, hogy csak azok a vállalkozások maradhatnak versenyképesek, amelyek termékei is megfelelnek a szigorú piaci követelményeknek.

Mitől függ egy ember teljesítménye?—Mire használható az akcióelmélet?

PÉTER GÁBOR

Az időstruktúra a tevékenység a figyelem, az akciótér kapcsolása a munkakörökhöz a vezetők számára felbecsülhetetlen jelentőségű működési tényező.

Léptékváltás következik, ugyanis a nagy társadalmi folyamatok elemzése helyett az emberrel foglalkozzunk, az egyes emberrel. De hogy mégis egy kicsit perspektívába helyezzük a témát, elmondjuk, hogy Bodó professzor úr előadását hallgatva, egy olvasott történet juthat az eszünkbe. Ez egy kisváros állatkertjéről szól, ahol az oroszlán már közel tíz éve egy nagyon kicsi ketrecbe volt bezárva, s mindig, amikor kijött a búvóhelyéről, akkor kettőt lépett balra, kettőt lépett jobbra; ennyire futotta neki a ketrecben. A kisváros polgármesterének kislánya, az állatkertben járván, megsajnálta az oroszlánt, és rávette a papáját, hogy építsenek egy nagyobb kifutópályát az oroszlánnak. Megépítették, megvolt az ünnepélyes átadás, mindenki leste, hogy mit fog csinálni az oroszlán. Az oroszlán kijött a kifutóra, kettőt lépett jobbra, kettőt lépett balra, és továbbra is maradt ez a játék.

A Temesvár környéki szemétlerakóval tényleg az a helyzet, amit oly szemléletesen mesélt el Bodó professzor úr. És itt folytatható a gondolatmenet: mitől fog megváltozni ez a helyzet? Lehet, hogy a mi életünkben is marad a kettő lépés balra, kettő lépés jobbra?

Volt egy paternalista világ, volt szakszervezet, volt párttagság, volt nőszövetség és így tovább. Megmondták mindig és minden helyzetben, hogy mit csináljunk. Felelősséget nem kellett vállalni senkinek, az ember helyett a szervezeten volt a hangsúly.

Tudunk valamit kezdeni az újabb kifutópályával, tudunk élni újabb lehetőségeinkkel? Akár tetszik, akár nem: valójában ez nem érdekel senkit. Ha Te tudsz változtatni életviteleden, sorsodon, akkor változtass! Ha nem, akkor, mivel az élet része az elmúlás, energiabefektetés nélkül is be lehet fejezni a földi pályafutást.

A rendszerváltás óta foglalkoztat az, hogy megnyílt egy lehetőség, s nemcsak hogy nem tudjuk a saját lehetőségünket fölmérni, hanem nem is tudunk vele élni.

A továbbiakban is egy picit nagyobbra nyitjuk azt a bizonyos ollót. Állandóan halljuk, hogy reformra van szükség. Halljuk és olvassuk naponta, hogy ilyen reform meg olyan reform, meg

amolyan reform. De hogyan is néz ki a reformpiramis? Milyen is az oly sokat emlegetett gazdasági reform? Vajon ki vagy mi fogja megteremteni a gazdasági reform kereteit? A politika? Létezhet gazdasági reform a politikai környezet reformja nélkül? De ki reformálja meg a politikát? Csak az ember képes rá!

Társadalmi méretű csúsztatások özönével találkozunk naponta. Az újságokban írunk a gazdasági reform szükségességéről, írunk politikai válságról, de nem vesszük észre, hogy az ember, aki politizál, aki képvisel, aki hozzászól, aki törvényt szavaz, milyen tudattal él együtt. Vajon ő átment azon a reformon, amin át kellene nekünk is menni? Vagy személyes érdeke fűződik a humán reform elmaradásához?

Amíg nem indul el egy céltudatos humán reform, addig semmi nem fog megváltozni. Nem fog megváltozni a politika, nem fog megváltozni a gazdaság. És az egészben az a szomorú, hogy talán a hatalomnak „régi" tudatú emberekre van szüksége. A diktatúrában az ember elvesztette az arcát. Milyen jó, hogy az emberek többsége ma is arctalan! – gondolják most is azok, akik a hatalom szemszögéből szemlélik a társadalmi folyamatokat, próbálnak „rendet teremteni". Mekkora tőkét lehet ebből kovácsolni?!

Jó lenne, ha mielőbb létre tudna jönni egy olyan társadalmi méretű reform, amelynek a pillére egy következetesen végigvitt humán reform lenne. Utána jöhet a politika, majd a gazdaság sikeres reformja. Magyarország neve ma többször elhangzott. Hogy ez meg ez Magyarországon így van, Magyarországon úgy van. Nagyszerű elemzéseket lehetett látni. Fazekas úr is egy olyan elemzést mutatott be, amit jó lenne itthon is látni, Pitti úr távlatokat is mutatott. Miért? Miért van jobb helyzetben Magyarország? Mert időben kinyitotta a határait. Megjelent a tőke, s a tőkével együtt megjelent a menedzsment is.

És most egy cseh példa: néhány évvel ezelőtt a Mlada Boleslav-i Skoda autógyárat megvette a Volkswagen. Meghagyta a cseh vezetést minden poszton, és minden cseh vezető mellé odatett egy német vezetőt is. Ez a gyár évekig így működött. Át kellett venni azt a kultúrát, amit a németek képviseltek. Magyarországon akarva-akaratlanul, s ez igaz egyébként Csehországra is, valamilyen szinten végbement a humán reform.

A XX. században az „ember-tudományok" fejlődése óriási volt. Azt szoktuk mondani, és hisszük is, hogy ma már a gyakorlati emberismeret azon a szinten van, ahol a fizika, akár a kutatások oldaláról nézem, akár az eredmények oldaláról.

A múlt század harmincas éveiben nagy lendületet kapott az emberi szükségletek kutatása, mérési módszertana. Az ember belső igényeinek lehetséges száma magas. Példaként említem meg, hogy a rend emberi szükséglet. Ha valakiben a rend mint belső szükséglet alacsony szintű, akkor őt soha nem tudjuk majd rávenni arra, hogy rendet tartson maga körül. A teljesítmény felmutatása szintén emberi szükséglet! Ezt azért hangsúlyozzuk, mert a nyolcvanas években vagy erre a felismerésre épülve, vagy ezzel párhuzamosan Erdős Géza, Klein Sándor közreműködésével, megalkotta az ún. akcióelméletet.

Miért fontos egy ember teljesítmény-szükségletének, illetve magának a teljesítménynek a vizsgálata? Azért, mert egy szervezet eredményei és a munkatársak egyéni teljesítménye között szoros összefüggés van.Most, hogy a társadalmi méretű mozgásokból eljutottunk az ember mikrovilágába, egy harminc-harmincöt év előtti beszélgetésre hivatkozhatunk Kürti professzorral. Ő fizikusként hidegtechnikával foglalkozott Oxfordban, s elmesélte, hogy az atommagot már sikerült lehűtenie -273 fokra, de az elektront még nem. Azzal foglalkozott, hogy az elektronokat is lehűtse 0 Kelvin fokra. Én most pont így érezhetjük magunk. Hatalmas társadalmi mozgásoknak vagyunk tanúi, és most azt mondhatjuk: íme az ember.

Akkor, amikor teljesítmény-motivációról beszélünk, elkerülhetetlen, hogy az embert a munkakörével összefüggésben vizsgáljuk, hiszen különböző munkakörökben ugyanaz az ember különböző teljesítményeket nyújthat, illetve nyújt. Ami fontos: az eltérő teljesítményben nem a munkakör, hanem az ember a ludas.

Beszéltünk néhány szót a szükségletekről. Említettük, hogy a teljesítmény is emberi szükséglet. Az emberi szükségletek vonatkozásában a közgazdászok is szívesen hivatkoznak a Maslow-féle szükségletpiramisra. Az elmúlt évtizedben (megcsonkított formában – azaz időtengely nélkül) óriási divat lett a bemutatása, a rá való hivatkozás. Az, amit Maslow leír, jó, egyfajta sajátos rendszerezése az emberi szükségleteknek. Mondhatnánk úgy is, hogy az emberi szükségletek „társadalmi szemléletű" rendszerezése. A szükségletek rendszerének egy másik, az ember felőli megközelítése Eric Berne-től származik. Berne szükségletpiramisának alsó szintjén az „inger-éhség" van, ezt követi az „elismerés-éhség", és ezeket tetőzi be az, ami most nekünk nagyon

fontos, a „struktúra-éhség”.Ez utóbbinak a célja: az unalom elkerülése. Tehát az unalom hatásában egyenértékű a táplálékhiánnyal! Az unatkozó ember szervezete pontosan úgy megy tönkre, mint ahogyan táplálék hiányában menne tönkre.

A továbbiakban következzék néhány szó az időstrukturálási lehetőségekről. Ha egy ember egyedül ül egy szigeten, és ott képet fest, akkor teljesen világos: fantáziája és tevékenysége segíti az idő strukturálásában. Más időstrukturálási lehetőség szóba sem jöhet számára. Akkor válik izgalmassá a helyzete, amikor megjelenik a szigeten a másik ember. Amikor már ketten vagyunk, akkor szinte akaratunk ellenére elvárunk valamit a másiktól. Például „simogatáshoz” akarunk hozzájutni. Az emberek élete abban a pillanatban megváltozik, amikor valaki feltűnik mellettük, s újabb időstrukturálási lehetőségek lépnek be.

Egy csoportosulás tagjaként az időt szertartásokkal is strukturálhatjuk. Például ahogyan kalapot emelünk Kovács úrnak, aki a negyedik emeleten lakik, ahogyan hellyel kínálunk valakit az irodánkban. Ugyancsak egyfajta időtöltés, amikor két háziasszony a lépcsőházban megbeszéli, hogy milyen volt a vasárnapi ebéd, hogyan volt felöltözve tegnap este Juli. És valljuk be: ilyen lehet egy baráti találkozás is, ahol kedvenc sörük mellett a barátok kiadósan beszélgetnek a „semmiről”, „duálmonológot” folytatnak. Ez az időtöltés kategóriája. Ezeken kívül vannak az ún. játszmák és eljárások. Eljárásról akkor beszélhetünk, amikor pl. munkát végzünk, céltudatosan tevékenykedünk.

Kimondtuk a szót: tevékenység. Hallatlanul izgalmas dologról van szó. Van az ember, és van a környezete. Az ember belső világa, belső indíttatásai sokszor kerülnek összeütközésbe a környezettel. Nem teheti azt, amit szeretne. Ennek az ellentmondásnak a feloldására szükséges hidat építenünk belső világunk és a minket körülvevő környezet között. Ez a híd nem más, mint maga a tevékenység. A tevékenység ezért olyan fontos része az életünknek.

Milyen tevékenységei lehetnek az embernek? A rendőr üldözi a betörőt. Átugrik kerítésen, lót-fut, a betörő megpróbál menekülni. Itt a teremben valaki a szünetben elmélyülten zongorázott. Imre a barátunk unja az előadást, és nyilakat rajzolgat a füzetébe. Vannak olyan tevékenységek, amelyeket szívesen végzünk, és olyanok, amelyeket nem szívesen végzünk. Nézzünk meg egy következő tevékenységcsoportot. Pistinek meg kell tanulnia a román leckét, addig nem mehet le az udvarra játszani. A gyerek odaül az asztal mellé, és unott arccal elkezd tanulni. Tehát vannak olyan tevékenységek, amelyeket nem szívesen végzünk.

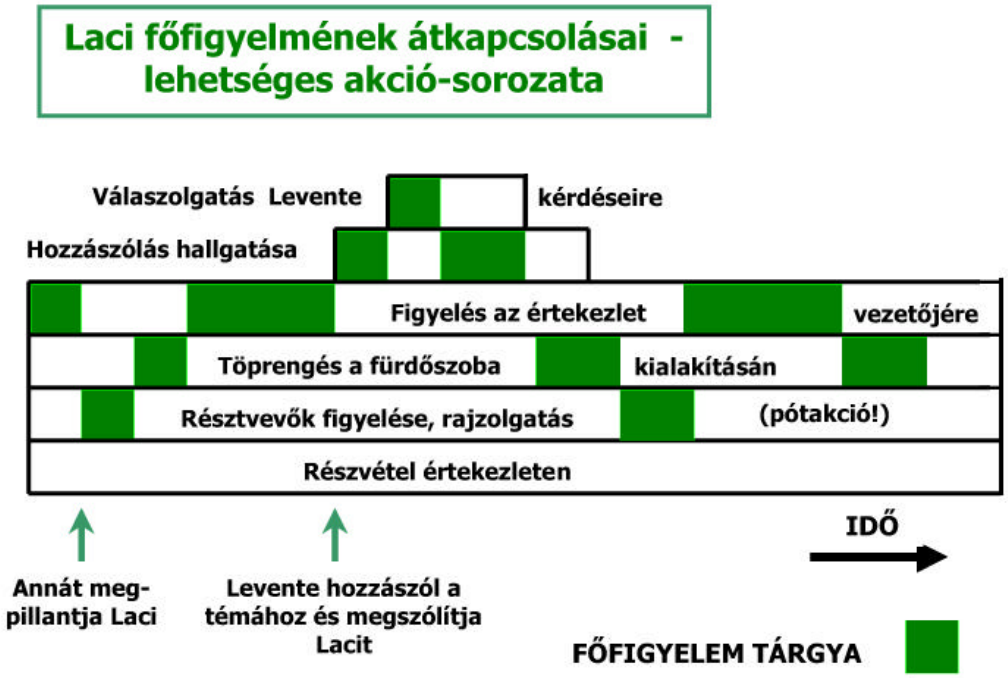
Ha nem haragszik meg Fazekas úr, akkor felhozzuk példának, hogy Ő szereti finomítgatni a társadalmi mozgásokat, egy kicsit erősebben fogalmazva: szívesen „totojázik” olyasmikkel, amiket mi magamról elképzelni sem tudok. Örömmel csinálja, hiszen megjön egy újabb eredmény, teljesen világossá válik az olló, szépen kirajzolódik a térkép. De hát az eredmények mögött nagyon sok sziszifuszi munka van! Azon gondolkodtunk, miközben Fazekas urat hallgattuk, hogyan lehet aprólékos munkával megbízható eredményeket kihozni. Következésképpen vannak olyan tevékenységek, amelyeket szívesen végzünk, és vannak olyanok, amelyeket nem.

Elemi tevékenység a beszéd, a járás, mindenféle kézi munka, favágás, gépbeállítás stb. A megfigyelés is tevékenység. Ma itt a securitate neve is elhangzott. Milyen lelkes munkatársai voltak, akiknek az volt az elsődleges feladatuk, hogy megfigyeljenek. Milyen örömmel kínoztak emberek embereket. Maga a gondolkodás is egy tipikus elemi tevékenység.

Az életnek van egy izgalmas területe: a figyelem. Elvileg egy időben egy ember hány dologra tud figyelni? Az életed minősége múlik azon, hogy mire fordítasz figyelmet, és mire nem. Ez a keleti filozófiában úgy jelenik meg, mint a meditáció egyik eszköze. Sokmindenre figyelünk, de mindig létezik egy dolog, amire nagyon odafigyelünk. Mondjuk, sétálsz az utcán. Látod, hogy árulnak pattogatott kukoricát, látod, hogy a fák levelei elkezdenek sárgulni, s egyszer csak szembejön veled egy igen jól öltözött, kellemes, fiatal szerelmespár. Abban a pillanatban hol lesz a figyelmed? Bárki készíthet felmérést magáról, hogy egy alkalommal a figyelme hogyan csatangol időben. Itt az előadáson is készíthető figyelemgörbe. Az ábra Laci feltételezett figyelem-időDiagramját mutatja egy értekezleten.

Laci az értekezlet kezdetén az értekezlet vezetőjére figyel. Azután elkezd rajzolgatni, utána eszébe jut, hogy otthon a fürdőszobát meg kell javítani, majd megint figyel. Igen ám, de valaki megszólította, úgyhogy válaszol a kérdéseire stb. Ha számszerűsíteni akarjuk ezt a dolgot, akkor a tapasztalat azt mutatja, hogy a nők 4–6 dologra, a férfiak 6–7 dologra képesek egyidejűleg figyelni.

Eljutottunk az akció fogalmához. Ha visszaemlékeznek, tisztelt hallgatóim, az első példának felhozott tevékenység-sorra, akkor láthatják, hogy azok mind olyanok voltak, amelyeket szívesen csináltak a példában szereplő emberek. Amikor Erdős Géza bevezette az akció fogalmát, akkor ide sorolta azokat a tevékenységeket, amiket szívesen végzünk, önként választunk, és a figyelmünket döntő mértékben leköti. Milyen lesz annak az

embernek a hatékonysága (teljesítménye), akinek a tevékenységét a kiemelt három kritérium jellemzi? Milyen lesz annak a titkárnőnek a hatékonysága, akit beajánlott az apja valahová, különben utálja az egészet? Mindnyájuk figyelmébe ajánljuk, hogy készítsen el magának egy olyan jegyzéket, ún. tevékenységtükröt, amely tartalmazza azokat a tevékenységeket, amelyeket szívesen végez (pl. halászat, biciklizés, táblázatok készítése, logikai feladatok megoldása), és azokat a tevékenységeket, amelyeket kevésbé szeret végezni, vagy kifejezetten utál. Ezzel a tevékenységet érzelmi oldalról közelítjük meg.

Az izgalmas kérdés a környezet kínálta lehetőségek, az ún. akciótér. Példa a közelmúltunkból: aki nagyon szereti kínozni a másik embert, micsoda ötletei támadnak, ha erre lehetősége nyílik. A securitate annak idején megadta ehhez az akcióteret. Sorsdöntő számunkra, hogy az a környezet, amelyben élünk és dolgozunk, milyen akcióteret bocsát rendelkezésünkre.

Ezekkel a kérdésekkel az akcióelmélet foglalkozik, s a következő három tételbe sűrítette kutatási eredményeit:

I. Mindenkihez tartozik egy akcióhalmaz, mely a számára ténylegesen szóbajöhető akciókat tartalmazza fontossági sorrendben. Az akcióhalmaz tartalma és sorrendje tanulással, tapasztalattal, egyéni fejlődéssel változik, de adott időintervallumban egy-egy személyre nagymértékben jellemző.

II. Tevékenysége önkéntes megválasztása során az egyén elsősorban akcióhalmaza magasabb értékű elemeit választja (minőségi akcióigény). Ha ezt bizonyos korlátok (külső és belső feltételek) nem teszik lehetővé, akkor a sorrendben lejjebb álló akciókat próbálja megvalósítani. (Az egyén általános közérzete, munkához való viszonya függ attól, hogy milyen mértékben képes magasabb értékű akciókat végrehajtani, vagy mennyire kénytelen lejjebb adni. Ha a sorrend alsóbb részére szorul, az kedvetlenséget, kisebb-nagyobb lelki és fiziológiai gondokat okozhat.)

III. Minden embernek folyamatosan szüksége van megfelelő mennyiségű akcióra (mennyiségi akcióigény). Az időegységenként szükséges akciómennyiség az egyénre jellemző, csak lassan és kismértékben változtatható. Az ember mindenáron kielégíteni igyekszik mennyiségi akcióigényét, akár az értelmi szempontok figyelmen kívül hagyása, akár a társadalmi előírások súlyos megsértése árán is.

Az ember-tudományok egyik sajátossága az, hogy egy tétel érvényesülése szempontjából közömbös, hogy az ember tud-e róla vagy sem. Ez igaz az akcióelméletben is.Közérzetünk szempontjából legfigyelemreméltóbb a harmadik tétel. E szerint az embernek folyamatosan szüksége van megfelelő mennyiségű akcióra. Tehát, ha akcióként tudsz egy tevékenységet végezni, kiemelkedően fontos, hogy elegendően sokáig tudd végezni az akciót. Ezt nagyon jól tudják a halászok, akik a parton ülnek, s számukra az akció: arra várnak, hogy a hal bekapja a horgot. Ez most nem arról szól, hogy velünk születik egy akcióhalmaz, s ez kitart életünk végéig, hanem a körülmények változásával ezek megváltozhatnak.

Vezetők esetében felbecsülhetetlen jelentősége van annak, hogy a vezetők tisztában legyenek az egyes munkakörökhöz kapcsolódó akcióterekkel, illetve munkatársaik, a felvételre várók akció igényével. A munkatársak teljesítményét akkor is érdemes akcióelméleti megközelítésben felmérni, prognosztizálni, ha nonprofit vagy egyéb törvényhozó-végrehajtó szervezetről van szó.

Az előadást azzal a kívánsággal fejezzük be, hogy az elkövetkező évek ajándékozzák meg a jelenlévőket sokkal több akciólehetőséggel, mint amennyiben eddig volt részük. Továbbá a jelenlevő vezetőknek – a nagyobb teljesítmény elérése érdekében – azt ajánljuk: mielőbb elemezzék munkatársaik akcióigényét és az egyes munkakörök akcióterét.

Maros megye munkaerőforrásainak demográfiai tényezői

GYÖRFI MÁRIA

Tovább romlik Maros megye demográfiai helyzete.

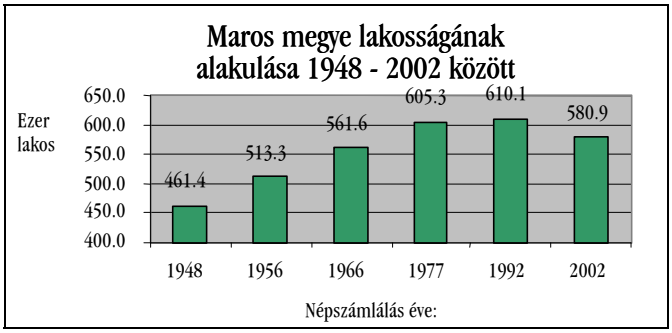
A demográfia a népességelemzés tudománya: a népesség számát, összetételét, a népesedési folyamatok összességét, összefüggéseit és trendjeit vizsgálja.

A népességre vonatkozó adatokat valamennyi tudomány felhasználja, a közgazdaságtan ezeket alapadatoknak, tevékenysége kiindulópontjának tekinti. Elsősorban azért, mert a népesség gazdasági aktivitás, foglalkozás, társadalmi-gazdasági helyzet és szakképzettség szerinti megoszlása a gazdaságstatisztikának alapvető fejezete, így a munkaerő nagyságának és összetételének alapos ismerete a gazdasági tevékenység egyik legfontosabb tényezője. Másodsorban azért, mert bizonyos mutatók felmérése csak a népszámlálás segítségével történik, ez az egyetlen adatforrás például az aktív lakosság számának megismerésére.

1. Az össznépesség száma és megoszlása

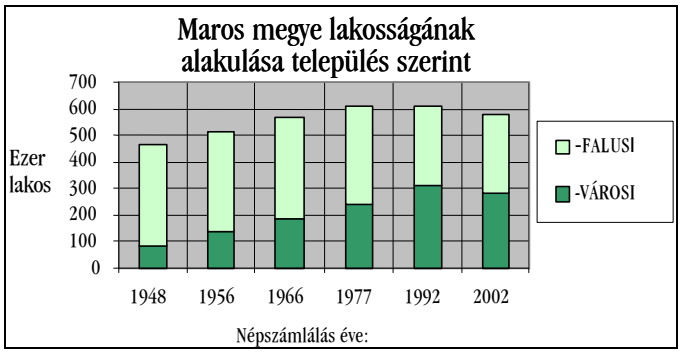
2002. március 18-án Maros megyében 580 851 személyt számoltak össze, 4,8%-kal kevesebbet, mint 1992-ben és 4%-kal kevesebbet, mint 1977-ben. Folytatódik, tehát, a megye népességszámának csökkenő trendje, ami 1990–1991-ben alakult ki.

Maros megye népességszáma alakulásának egyik sajátos jellemzője a vándormozgalom. Pontosítva: a sajátosság abban rejlik, hogy a megyéből kivándoroló lakosok száma

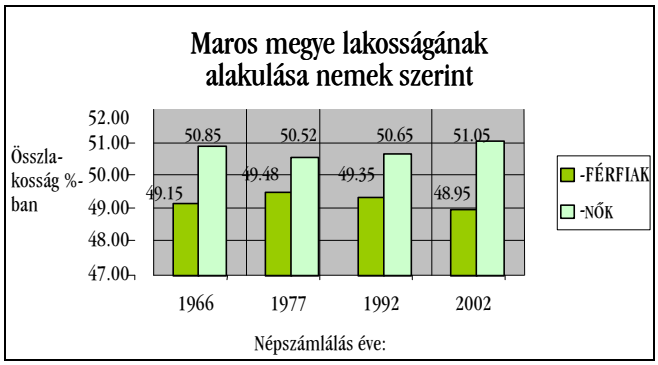
miatt bekövetkező népességveszteség súlyosabb, mint a természetes népszaporulat csökkenéséből, illetve a természetes fogyásból keletkező veszteség. A vándormozgalom – ezen belül pedig a munkaképes korú népesség kivándorlása – az oka mind az 1992-ig megnyilvánuló alacsonyabb szintű átlagos évenkénti szaporodásnak, mind az 1992 után megnyilvánuló népességszám gyorsabb ütemű csökkenésének.

Ugyanakkor a vándormozgalom negatív hatást gyakorolt a népesség nemek és település szerinti megoszlására. 1992-ig, az iparosodással párhuzamosan, növekedett a városi népesség száma és aránya, főleg a faluról történő be-

vándorlás következtében, 1992-től a trend iránya megváltozott.

Növekvő tendencia mutatkozik a nők arányának alakulásában is. Megyénk népességének elnőiesedéséhez, az úgynevezett demográfiai elöregedés mellett, a vándormozgalom is hozzájárul, lényeges módon a férfiak kivándorlása.

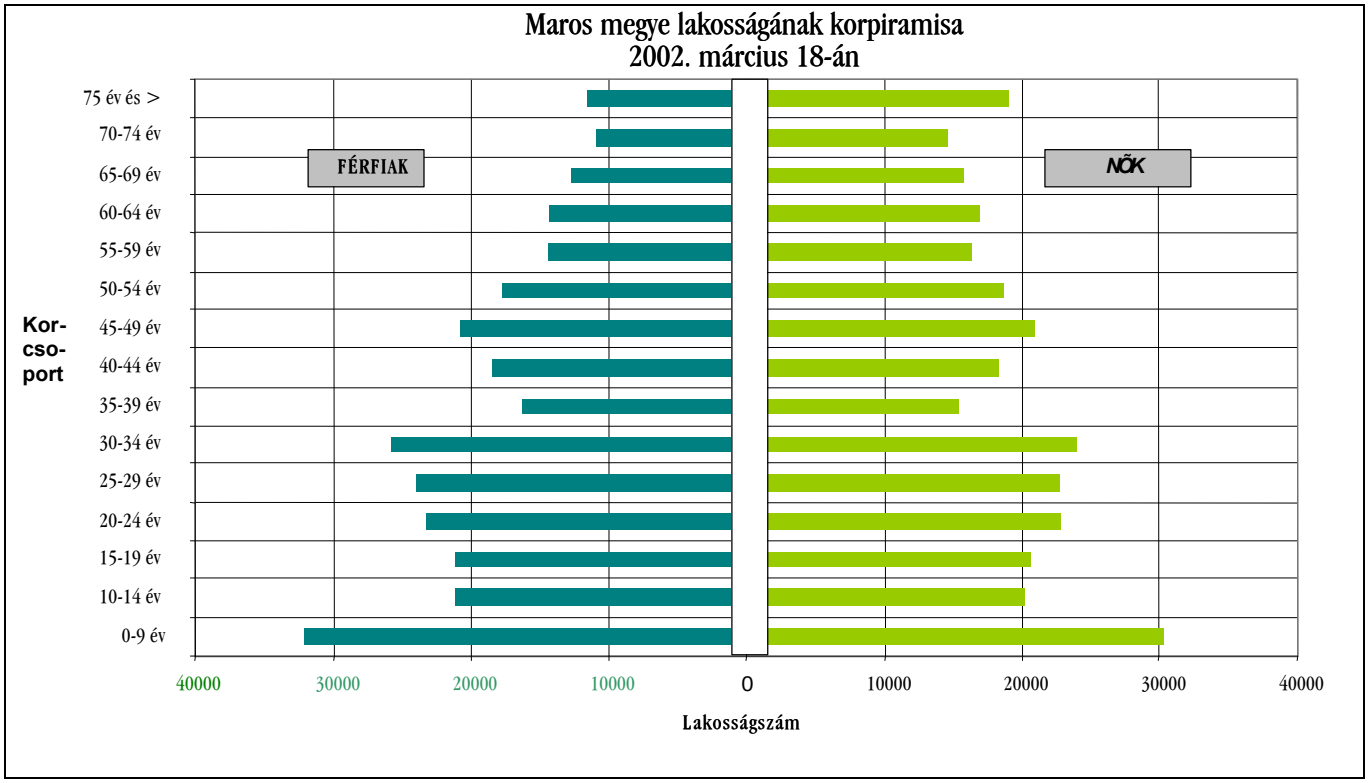
A népesség nemek és életkor szerinti megoszlását az úgynevezett korpiramis teszi áttekinthetővé, a népesség elöregedésével egy időben.

Maros megye lakosságának etnikai megoszlása

	Népesség száma	Népesség aránya
Összesen ebből:	580.851	100,0
Román	309.375	53,3
Magyar	228.275	39,3
Roma	40.425	7,0
Német	2.045	0,3
Más nemzetiség	731	0,1

A Maros megyei népesség alakulásának egy másik sajátos jellemzőjét az etnikai tényező határozza meg.

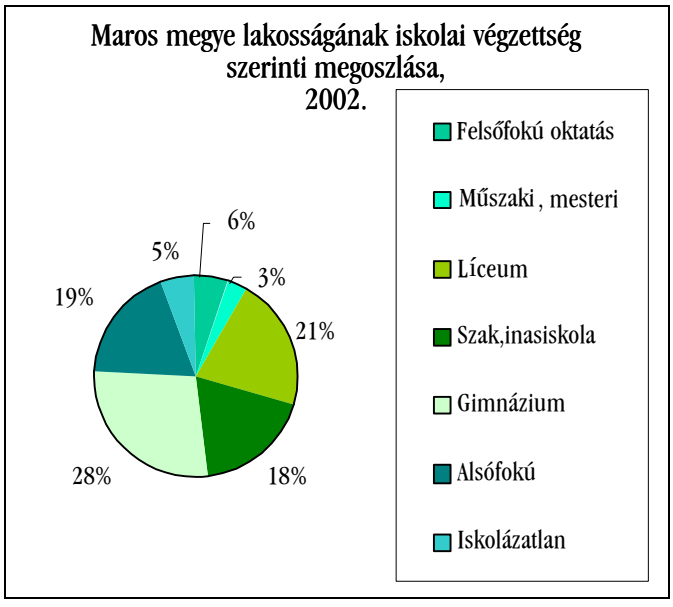
Minden nemzetiség népességszáma és aránya más-más

módon alakult, mind a sajátos demográfiai magatartásnak megfelelően, mind valamennyi külső tényező (például a vándormozgalom) hatására. Fontos azonban kihangsúlyozni, hogy a többnemzetiség pozitívan befolyásolta megyénk össznépességének alakulását.

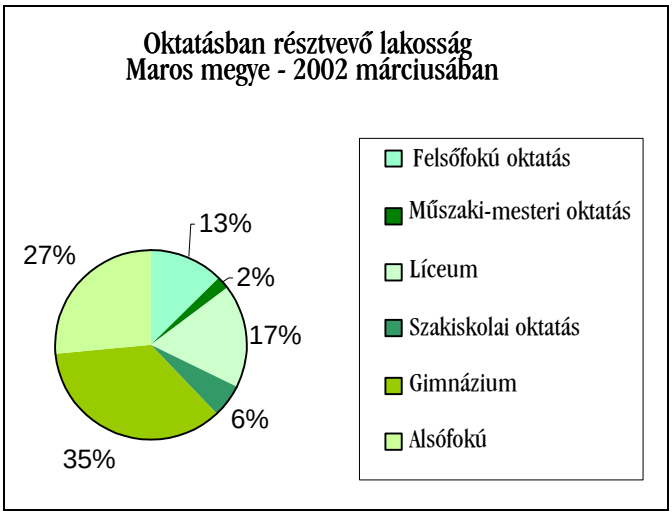
2. A népesség foglalkozási és társadalmi-gazdasági struktúrája

A munkaerőforrás legfontosabb minőségi tényezőjét az iskolai végzettség fejezi ki. A 2002-es évi népszámlálás erre vonatkozó adatai azt mutatják, hogy megyénk népességének 84,5%-a bizonyos iskolai végzettséggel rendelkezik; továbbá,

hogy 16,9%-a alkotta a népszámlálás idején az oktatásban részesülőket.

A 10 éven felüliek 94,7%-a legalább alsófokú oktatásban

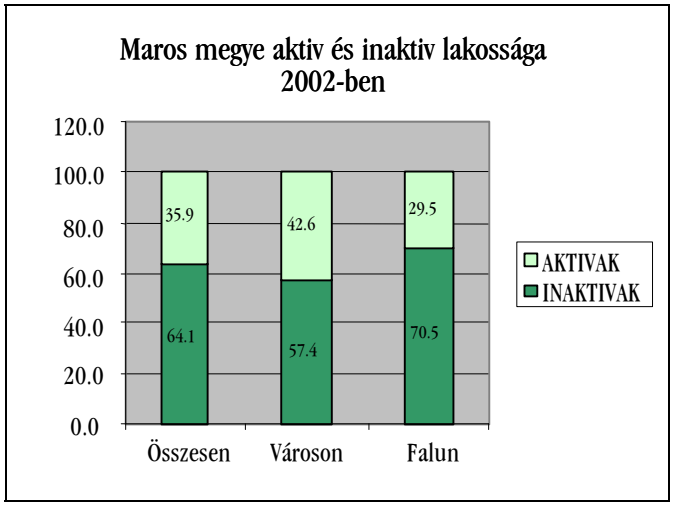
részesült, 75,2%-a legalább középfokú oktatásban (gimnáziumot, szakiskolát, középiskolát vagy műszaki-mesteri iskolát végeztek), 5,7%-a pedig felsőfokú oktatásban részesült.

Előreszámítások, elemzések esetén célszerű az oktatásban résztvevő népesség összetételét figyelembe venni: pozitív jellemző például az a tény, hogy az oktatásban részesülők 12,7%-a jelenleg egyetemi vagy főiskolai tanfolyamo-kon vesz részt.

A munkaerő teljes elemzéséhez szükséges mutatókat csak népszámláláskor mérik fel, az aktív és az inaktív népesség feltérképezése által[1].

[1]A mai dátumig nyilvánosságra hozott, a népesség gazdasági helyzetére vonatkozó népszámlálási adatok csak 2002 március 11-17 közötti idoszakra terjednek; így az aktív lakosság csak azokat a 14 éven felüli munkaképes személyeket számlálja, akik a megnevezett héten termelési vagy szolgáltatási viszonyokat folytattak, illetve rendelkezesre álltak ilyen nemu viszonyok folytatására.

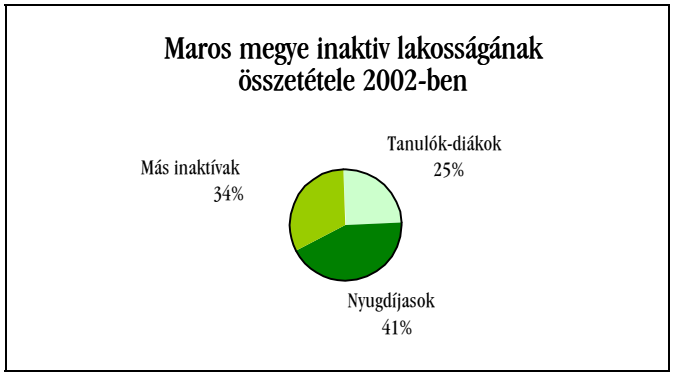
Maros megye aktív népessége 2002-ben 208 389 személyt jelentett (az össznépesség 35,9%-át), az inaktív népesség te-

hát 372 462 főt számlált (az össznépesség 64,1%-át).

A városi lakosság aktivitási aránya magasabb (42,6%), mint a falusi lakosságé (29,5%).

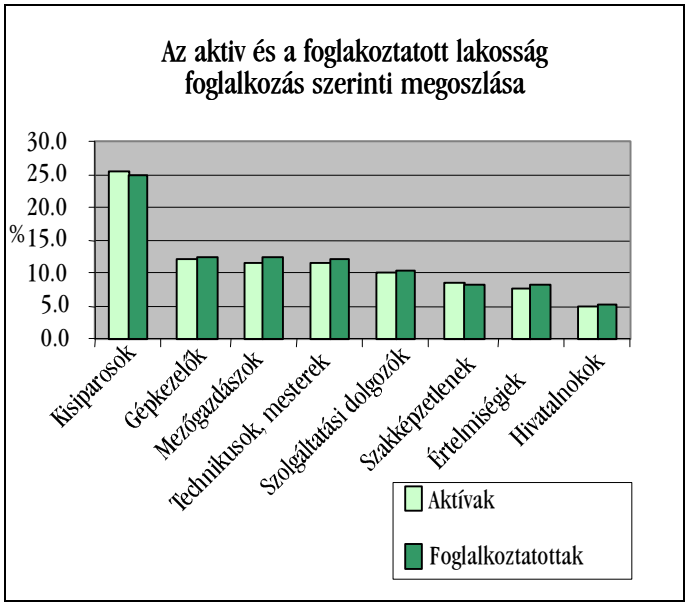
1992–2002 között csökkent megyénk népességének aktivitási aránya, így a kereső-eltartott arányszám növekedett: 1000 aktív személyre 1787 inaktív személy jutott; városon alacsonyabb szintű ez az arányszám (1349), de falusi viszonylatban 2391 inaktív személy esik 1000 aktív főre.

A foglalkoztatott személyek száma 185 713 fő volt és az aktív lakosok 89,1%-át képezte. 22 676 személy munkanélkülinek vallotta magát, ezek 32,8%-a, illetve 7446 személy első munkahelyét kereste (tehát az iskola elvégzése után nem jutott munkahelyhez).

A foglalkoztatott népesség megoszlása foglalkozási csoportok szerint, a foglalkoztatott népesség százalékban való megadásával, a következő volt: kisiparosok – 25,1%, ipari gépkezelők – 12,6%, mezőgazdasági dolgozók – 12,3%, technikusok, mesterek – szintén 12,3%, szolgáltatási dolgozók – 10,4%, más foglalkozásúak (segédmunkások, értelmiségiek, hivatalnokok) – mind kisebb arányúak.

Feltűnő, hogy a kisiparosok és segédmunkások foglalkoztatottsági aránya alacsonyabb szintű, mint az aktivitási arányszám, ami azt jelenti, hogy ezeken a foglalkozási csoportokon

belül a munkanélküliek aránya magasabb szintű.

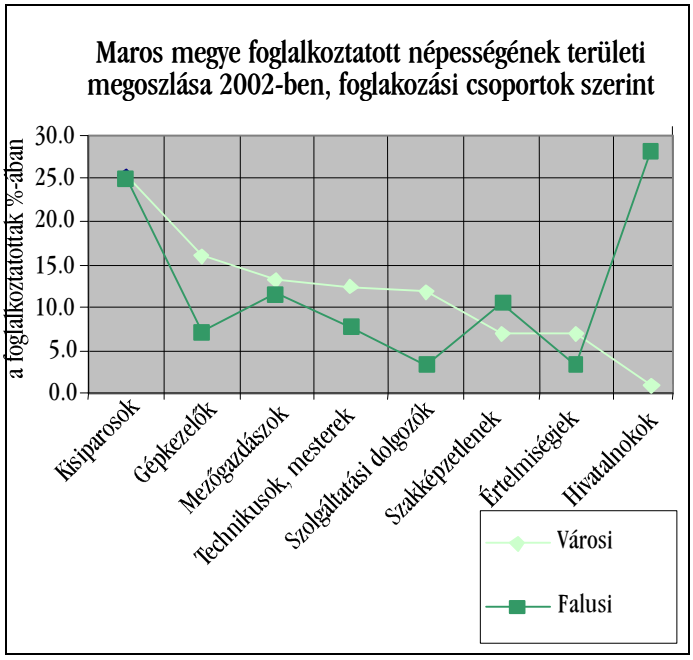
A foglalkoztatott népességet illetően, különbségeket észlelhetünk városi-falusi viszonylatban, a következők szerint:

– a mezőgazdasági dolgozók és a segédmunkások aránya magasabb falun, mint városon;

– a kisiparosok és az ipari gépkezelők aránya kb. egyszintű városon és falun;

– az értelmiségiek, hivatalnokok és a szolgáltatási dolgozók aránya magasabb városon, mint falun.

A foglalkoztatott népesség foglalkozási viszony szerinti

megoszlása a következő: 85% alkalmazásban álló, 8% segítő családtag, 5% önálló dolgozó, 2% üzletember és társtulajdonos, a mezőgazdasági társulatoknak és a szövetkezeteknek a tagszáma elenyésző.Az alkalmazásban állók 65%-a és az üzletemberek 77%-a városon él, az önállóan dolgozók és segítő családtagjai túlnyomó része viszont falun.